

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ПРАВ
УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»

ОДЕСА
2022

УДК 347.121.2 (076)

П781

Рецензенти:

Клейменова Світлана Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Левенець Анжела Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та правосуддя

Рекомендовано до друку Вченою Радою економіко-правового факультету,
(Протокол № 2 від 5 вересня 2022 р.)

П781 Проблеми захисту майнових прав учасників цивільного обороту: методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» [електронний ресурс] / В. І. Труба. Одеса, 2022. 27 с.

У методичних рекомендаціях наведено основні положення до вивчення дисципліни «Проблеми захисту майнових прав учасників цивільного обороту» для здобувачів третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти освітньо-наукової програми «Право» спеціальності 081 «Право». Основна мета рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні дисципліни на аудиторних заняттях та у процесі самостійній роботі.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Зміст навчальної дисципліни	5
Тематика та методичні вказівки для підготовки до практичних занять.....	6
Завдання для самостійної роботи	13
Форми, методи контролю та критерії оцінювання знань здобувачів.....	15
Питання до підсумкового контролю з навчальної дисципліни.....	19
Рекомендована література.....	20

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни – є вивчення та засвоєння здобувачами системи, принципів й методів правового регулювання основ здійснення та захисту майнових прав, а також формування наукового юридичного світогляду в області цивільного права, уміння аналізувати цивільно-правові стосунки, що виникають у зв'язку з цивільно-правовим захистом майнових прав учасників цивільного обороту.

Завданнями навчальної дисципліни – є засвоєння здобувачами основних понять щодо захисту майнових прав учасників цивільного обороту; створення наукових передумов здійснення здобувачами власного критичного аналізу щодо захисту майнових прав учасників цивільного обороту; виявлення місця і значення способів захисту майнових прав в системі цивільного права; критичний аналіз взаємодії теорії та практики.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: цивільне право, конституційне право, господарське право, адміністративне право, кримінальне право.

Предмет навчальної дисципліни – відносини, що виникають між суб'єктами цивільного обороту з приводу захисту майнових прав.

Вимоги до знань і умінь:

а) **знати:** теоретичні основи інституту цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту; сутність і особливості цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту; способи цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту; стан і перспективи розвитку і інститути цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту в Україні; сучасні проблеми в області цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту.

б) **уміти:** користуватися специфічними методами, використовуваними в науці для вирішення професійних завдань в сфері цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту; взаємодіяти з будь-якими суб'єктами цивільно-правових відносин в сфері цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту; систематизувати наукові знання в сфері цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту; використовувати правові методи при вирішенні конфліктних ситуацій, пов'язаних з цивільно-правовим захистом майнових прав суб'єктів цивільного обороту; грамотно викладати в письмовій та усній формі юридичну позицію в процесі цивільно-правового захисту майнових прав суб'єктів цивільного обороту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми майнових прав У цивільному праві (теми 1-2).

Тема 1. Поняття і види майнових прав у теорії цивільного права.

Майнові права в системі цивільного обороту. Види майнових прав. Система об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту. Місце майнових прав в системі об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.

Тема 2. Поняття, сутність та значення захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

Поняття захисту та права на захист. Способи, форми та порядок захисту майнових прав. Поняття, сутність та значення правового захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми захисту майнових прав учасників цивільного обороту (теми 3-4).

Тема 3. Проблеми захисту права власності учасників цивільного обороту.

Поняття та принципи захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Захист права власності у договірних зобов'язаннях. Способи захисту права власності у недоговірних зобов'язаннях.

Тема 4. Проблеми захисту майнових прав суб'єктів права інтелектуальної власності як учасників цивільного обороту.

Захист авторських прав суб'єктів права інтелектуальної власності. Захист патентних прав суб'єктів права інтелектуальної власності. Засоби індивідуалізації прав учасників цивільного обороту та проблеми їх захисту.

ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Поняття і види майнових прав у теорії цивільного права.

I. Теоретичні питання

1. Майнові права в системі цивільного обороту.
2. Види майнових прав.
3. Система об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
4. Місце майнових прав в системі об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.

II. Підготувати доповідь.

III. Написання реферату та його презентація.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Починаючи вивчення теми «Поняття і види майнових прав у теорії цивільного права», здобувачі повинні усвідомлювати, що майнові права нині вільно обертаються в цивільному обороті й практично конкурують за поширеністю з іншими, традиційними, об'єктами цивільних правовідносин.

Слід зазначити, що оборот майнових прав привертає увагу сучасних правознавців, у працях яких розглядаються різноманітні аспекти цієї проблеми. Вони дискутуються в працях українських цивілістів, як-от: В.А. Белова, І.А. Полуяхтова, Л.А. Чеговадзе, А.С. Яковлев, Ю.О. Гладь, О.С. Яворської, В.Л. Яроцького та інших вчених. Переважно, в цих роботах вивчаються проблеми цивільного обороту конкретних видів майнових прав: права вимоги, права оренди, цінних паперів тощо. Проте в юридичній літературі не відводиться окремої уваги теоретичному аналізу самої можливості виокремлення майнових прав як об'єктів та визначення факторів, які зумовлюють об'єктоздатність майнових прав, що є метою нашого дослідження. Можливість визнання майнових прав об'єктами в цивільно-правовій доктрині не є загально схваленою; дискусії стосовно цього точаться в науці навіть зараз, коли цей факт визнано на законодавчому рівні

Здобувачам слід звернути увагу на те, що майнові права вважаються самостійним і повноцінним об'єктом цивільних правовідносин; по-друге, об'єктами цивільних прав вважаються виключно реальні блага (речі, гроші тощо), а права з їх числа виключаються; по-третє, майнові права не визнаються об'єктами цивільних правовідносин, але визнаються об'єктами цивільного обороту; по-четверте, властивість об'єктів цивільних правовідносин визнається не за всіма, а лише за окремими видами майнових прав, правом вимоги.

Також здобувачі повинні розуміти, що юридичне значення має, як правило, факт існування (чи відсутності) того чи іншого правовідношення. Віднесення «факту правовідношення» до елементів фактичного складу є доцільним, сумніви ж викликає лише надання йому значення самостійного юридичного факту. Насправді ж він є складовою фактичного складу й у

сукупності з іншими фактами (правочин, стан тощо) призводитиме до виникнення цивільних прав та обов'язків.

Здобувачі повинні звернути увагу на те, що таке тлумачення цивільного обороту врешті призводить до помилкового, на нашу думку, висновку, що в цивільному обороті об'єкти знаходяться в статиці, а в динаміці перебувають самі суб'єкти. Це не відповідає самому етимологічному значенню терміну «оборот» (обмін). Але важливішим видається інше – у наведеному визначенні цивільний оборот визнано «оборотом об'єктів цивільних правовідносин». Важливо, що при цьому вчений зауважує, що об'єктом є «будь-яка субстанція, яка має юридичне значення і не співпадає з його суб'єктами, змістом, а також не входить до кола підстав його динаміки».

Здобувачі повинні усвідомлювати, що майнове суб'єктивне право є складовим елементом змісту майнового цивільного правовідношення. Тому всі майнові права мають прив'язку до відповідних благ майнового характеру (речей, коштів). Якщо зв'язок і з реальним майновим благом є безпосереднім, то йдеться про суб'єктивне майнове право як елемент правовідношення. Якщо зв'язок є опосередкованим, – то йдеться про майнове право як об'єкт. Відтак, те правовідношення, в якому право виступатиме об'єктом, є зовнішнім стосовно того правовідношення, з якого це майнове право походить. Майнові права можна відступити, продати, подарувати, передати під заставу, в довірче управління, вносити в якості інвестиції, в якості внеску до статутного капіталу товариства тощо. Внаслідок таких правочинів, як вважається, може утворюватися «право на право».

Здобувачі повинні звернути увагу на те, що об'єкти цивільних правовідносин майнові права підкоряються відповідному правовому режиму. Він полягає у встановлених законом правилах щодо порядку використання майнового права, способів та меж здійснення, способів передання, обсягу прав, які підлягають переданню, характеру прав, які передаються, форм та умов передання тощо. Це забезпечує можливість існування майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин. Відтак, постає питання, який саме правовий режим встановлено для майнових прав? З цього приводу також висловлюються протилежні підходи.

Підсумовуючи, варто зазначити, що майнове право, виступаючи в якості об'єкта цивільних правовідносин, перебуває у специфічних системних зв'язках кількох рівнів. По-перше, воно є елементом системи «цивільне правовідношення-1» в якості складової його змісту, в межах якого існує як певне повноваження (суб'єктивне право), встановлене щодо речі тощо, тобто іншого (реального блага) об'єкта цивільних прав (від якого походить і повністю залежить); ця складова змісту правовідношення об'єктивується, перетворюючись в об'єкт цивільних прав, внаслідок чого стає елементом системи «цивільне правовідношення-2» (зовнішнього) в якості об'єкта (відчуження, користування); це дозволяє виділяти його як елемент в системі об'єктів цивільних правовідносин.

Стосовно суб'єктивних майнових прав слід визнати наявність особливих

статичних відносин абсолютного характеру, однією стороною в яких є уповноважена особа (правовласник), а іншою стороною – всі треті особи; відносні цивільні правовідносини виникають як наслідок динаміки абсолютних (статичних) без зміни об'єктів. Процес появи майнового права як об'єкта супроводжується складним зв'язком суб'єктів стосовно реально існуючих матеріальних (чи нематеріальних) благ, а динаміка цих зв'язків слугує підставою виникнення майнового права як об'єкта. Для відповіді ж на питання про правовий режим майнових прав необхідно, по-перше, визначити основні юридичні ознаки майнових прав як об'єктів, по-друге, розглянути питання про співвідношення правових категорій «речі», «безтілесні речі» та «майнові права», адже концепція майнових прав як об'єктів походить саме від категорії «безтілесних речей», що й має стати предметом подальших наукових пошуків у вивченні даної проблеми

Практичне заняття

2. Поняття, сутність та значення захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

I. Теоретичні питання

1. Поняття захисту та права на захист.

2. Способи, форми та порядок захисту майнових прав.

3. Поняття, сутність та значення правового захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

II. Підготовка реферату та його презентація.

III. Вирішити задачі.

Задача 1.

Громадянин А намалював картину та продав її Громадянину Б. Останній виставив її на виставці, але не зазначив, що Громадянин А є її автором. Громадянин А вимагав зазначити цю інформацію, але Громадянин Б. відмовився, мотивуючи це тим, що йому належить право власності на картину, а отже і всі майнові і особисті немайнові права на об'єкт інтелектуальної власності, включаючи і особисті немайнові права автора.

Чи правомірні дії Громадянина Б.? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2.

Стародумов склав заповіт на все приналежне йому майно на користь Гревцова. Через два місяці після складання заповіту Стародумов упав і одержав серйозну травму ноги і руки, через що був поміщений у лікарню. За весь час перебування Стародумова в лікарні Гревцов жодного разу не відвідав його. Образившись на друга, Стародумов склав новий заповіт, у якому будинок, грошові внески та автомашину заповідав своєму брату, що проживає з ним протягом декількох років. Бібліотеку ще при житті він передав інституту, у якому працював багато років.

Після смерті Стародумова між його братом і Гревцовим виникла суперечка щодо того, кому повинні бути передані речі Стародумова, що знаходилися в будинку. Брат Стародумова вважав, що він, як спадкоємець,

який проживав разом зі спадкодавцем, має одержати предмети домашньої обстановки і побуту понад своєї частки спадщини за заповітом, що охоплювало все майно Стародумова.

Віришить спір.

Задача 3.

Петренко А.П. звернулася до Южного міського суду Одеської області з позовом до Іванченко О.Л. та Іванченко Р.Д. про усунення перешкод в здійсненні права власності та виселення в зв'язку з припиненням договору найму. При цьому пояснивши, що їй на праві приватної власності належить квартира. Всі обов'язки, що впливають з володіння та користування даною квартирою, виконує вона.

Петренко А.П. уклала договір найму жилого приміщення з Іванченко О.Л. на сім'ю з двох осіб – на неї та її неповнолітнього сина Іванченко Р.Д. терміном на 2 місяці. Петренко А.П. пояснила, що зазначений договір найму жилого приміщення вони уклали фактично для фіктивної реєстрації, за проханням відповідачів, так як останнім необхідно було оформити документи для влаштування на роботу. При цьому Іванченки в зазначену квартиру не вселялися та ніколи там не були.

На теперішній час Іванченко О.Л. відмовляються від добровільного зняття їх реєстрації в квартирі. Проте представник органів опіки та піклування виконавчого комітету Южненської міської ради в судовому засіданні позовні вимоги не визнав, пояснивши що зняття Іванченко Р.Д. з реєстрації не відповідає інтересам дитини.

Чи належить задоволенню позов Петренко А.П.?

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчаючи дану тему, здобувачам слід звернути увагу на те, що забезпечення ефективного захисту прав та інтересів учасників суспільних відносин є одним із найголовніших завдань держави в контексті реального впровадження принципу верховенства права.

Цей принцип забезпечує панування права у суспільстві, втілення ідей соціальної справедливості, свободи, рівності у правотворчу і правозастосовну діяльність держави.

Ефективність захисту прав та інтересів залежить від багатьох чинників, основним серед яких виступає обрання ефективного способу захисту.

В сучасних умовах ускладнення суспільних відносин, вчинення безлічі різноманітних правопорушень у різних сферах суспільного життя, нестабільності, розгалуженості, недосконалості положень чинного законодавства учасники спірних правовідносин і судові органи стикаються із проблемами під час обрання і застосування належних способів захисту порушених прав та інтересів.

Також здобувачам потрібно враховувати, що попри певні розбіжності у визначеннях поняття «спосіб захисту» в юридичній доктрині, квінтесенцією

цього поняття є його розуміння як правового засобу, інструменту, застосування якого забезпечує мету захисту – відновлення прав, припинення правопорушення, ліквідація негативних наслідків тощо.

Здобувачам слід звернути увагу на відмінність заходів захисту і заходів відповідальності. Спорідненість заходів захисту і заходів відповідальності полягає в тому, що вони обидва опосередковують забезпечену державним примусом реакцію потерпілої особи або уповноваженого юрисдикційного органу на перешкоди, які створюються в нормальному здійсненні прав і законних інтересів. Розмежування заходів захисту і заходів відповідальності проводиться в юридичній літературі за різними критеріями.

Узагальнюючи, здобувачам варто звернути увагу на те, що при визначенні правил обрання способів захисту прав та інтересів доцільно передбачити, що захист порушених прав та інтересів особи, яка звернулася до суду, може здійснюватися судом також в інший спосіб, який не суперечить закону і забезпечує поновлення порушеного права, а у разі неможливості такого поновлення – гарантує особі можливість отримання відповідного відшкодування.

Водночас, для належної реалізації права на обрання способу захисту, непередбаченого законом і договором, у відповідних правових нормах доцільно закріпити загальні критерії ефективності способу захисту, зокрема: спосіб захисту має відповідати правовій природі і змісту права або інтересу, що порушені, характеру дій, якими вони порушені, наслідкам, що спричинені цим порушенням, меті, яку бажає досягти позивач, та враховувати можливість примусової реалізації способу захисту.

Практичне заняття 3.

Виконання контрольної роботи за змістовим модулем 1 (у формі бланкового тестування)

Питання для підготовки до контрольної роботи:

1. Майнові права в системі цивільного обороту.
2. Види майнових прав.
3. Система об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
4. Місце майнових прав в системі об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
5. Поняття захисту та права на захист.
6. Способи, форми та порядок захисту майнових прав.
7. Поняття, сутність та значення правового захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

Практичне заняття 4.

Проблеми захисту права власності учасників цивільного обороту.

I. Теоретичні питання

- 1.Поняття та принципи захисту права власності.
- 2.Речово-правові способи захисту права власності.
- 3.Захист права власності у договірних зобов'язаннях.
4. Способи захисту права власності у не договірних зобов'язаннях.

II. Написання реферату та його презентація.

III. Підготувати проект позовної заяви про захист майнових прав до суду першої інстанції.

Методичні рекомендації до вивчення теми

При вивченні здобувачам теми, слід звернути увагу на те, що захист порушенням громадянських прав як міра можливої поведінки уповноваженої особи, яка включає ряд можливостей, які забезпечують реалізацію суб'єктивного права на різних її етапах і в різних ситуаціях.

Учасники цивільних правовідносин мають рівне право на захист і вільні у виборі конкретної можливості захисту.

Зокрема, в цьому виявляється рівність учасників і диспозитивність норм цивільного права. Учасники цивільних правовідносин можуть захищати свої порушені права безпосередньо в момент їх порушення за допомогою самозахисту або шляхом застосування передбачених законом заходів оперативного впливу за власною ініціативою. Крім того, варто звернути

увагу на те, що закон передбачає судовий захист цивільних прав як основний спосіб захисту порушених прав, коли суперечка між сторонами дозволяє орган, не пов'язаний в адміністративному відношенні з жодною зі сторін.

При цьому потерпілий, звертаючись до компетентних державних або громадських і органів з вимогою застосувати до правопорушника заходи державно-примусового характеру, може задіяти механізм цивільно-правової відповідальності.

Здобувачі повинні знати, що в загальному вигляді право на захист можна визначити як надану уповноваженій особі можливість застосування заходів правоохоронного характеру для відновлення порушеного чи оскарженого права.

Слід звернути увагу на те, що право на захист за своїм матеріально-правовим змістом включає в себе:

- 1) Можливість уповноваженої особи використовувати дозволені законом засоби власного примусового впливу на правопорушника, захищати належне йому право власними діями фактичного порядку (самозахист цивільних прав);
- 2) Можливість застосування безпосередньо самою уповноваженою особою юридичних заходів оперативного впливу на правопорушника, які в літературі іноді не зовсім точно називають оперативними санкціями;
- 3) Можливість уповноваженої особи звернутися до компетентних державних або громадських органів з вимогою спонукання зобов'язаної особи до певної поведінки.

Практичне заняття 5.

Проблеми захисту майнових прав суб'єктів права інтелектуальної власності як учасників цивільного обороту.

I. Теоретичні питання

1. Захист авторських прав суб'єктів права інтелектуальної власності.
2. Захист патентних прав суб'єктів права інтелектуальної власності.
3. Засоби індивідуалізації прав учасників цивільного обороту та проблеми їх захисту.

II. Написання реферату та його захист.

III. Підготовка доповіді.

Методичні рекомендації до вивчення теми:

При вивченні теми, здобувачам варто акцентувати увагу на тому, що необхідність забезпечення ефективного захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності обумовлена нерозривним зв'язком між станом захищеності цих прав та результативністю господарювання їхніх правовласників.

Рівень захисту прав інтелектуальної власності визнається одним із ключових факторів успіху в ринковому середовищі.

Сучасний стан захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності характеризується низкою системних вад, серед яких, зокрема, недоліки правового регулювання, які ускладнюють кваліфікацію неправомірних дій та дають підстави для зловживання правами у цій сфері, проблеми вибору належного і ефективного способу захисту, слабкість превентивного захисту тощо.

Також здобувачам, при вивченні теми, слід звернути увагу на те, що удосконалення захисту прав інтелектуальної власності має здійснюватися за різними напрямками. Одним із них є забезпечення належної спеціалізації правового регулювання цих відносин в частині визначення в спеціальних законах змістовного визначення порушень прав на різні об'єкти інтелектуальної власності, конкретизації видів таких порушень.

Наразі в чинних спеціальних законах застосовані різні підходи до визначення порушень, закони оперують різними поняттями і термінами для позначення порушень і їхніх ознак, містять суперечливі та неузгоджені формулювання порушень щодо різних об'єктів інтелектуальної власності, закладають здебільшого рамкові характеристики неправомірних дій.

Доцільність вироблення цілісного системного підходу до формалізації у правових нормах поняття, ознак, видів дій (бездіяльності) їхнього розмежування, які мають визнаватися підставами для застосування відповідних способів захисту за порушення у сфері інтелектуальної власності (правопорушення, невизнання прав, оскарження прав, зловживання правами).

Це завдання має важливе значення з погляду ефективності захисту, враховуючи необхідність забезпечення, по-перше, інтересів правовласників у безперешкодному здійсненні належних їм прав і законних інтересів на об'єкти інтелектуальної власності; по-друге, ефективного попередження,

викорінення дій, пов'язаних із порушенням прав інтересів у сфері інтелектуальної власності; по-третє, виключення можливості безпідставного притягнення осіб до юридичної відповідальності, адже відомо, що основним її принципом є притягнення до відповідальності лише за дії, які визнані законом правопорушенням.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

До самостійної роботи здобувачів відноситься: підготовка до лекцій та практичних занять; підготовка доповідей та рефератів; вирішення задач, підготовки проекту позовної заяви.

Самостійні індивідуальні завдання виконується здобувачами для закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Проблеми захисту майнових прав учасників цивільного обороту». Такі завдання передбачені у кожному практичному занятті, мають окрему систему та критерії оцінювання та є формою поточного контролю знань здобувачів. Індивідуальні завдання дозволяють здобувачам опанувати практичні навички для розгляду та аналізу найбільш складних та проблемних питань навчальної дисципліни, вдосконалення навичок проведення самостійної науково-аналітичної роботи. Індивідуальні завдання здаються на практичних заняттях відповідно до графіку вивчення дисципліни.

Методи контролю знань здобувачів: поточне оцінювання усних відповідей та письмових завдань; завдань, що виносяться на самостійне опрацювання; підсумковий контроль.

Теми доповідей/аналітичних оглядів для самостійної підготовки

1. Загальне поняття та класифікація майнових прав у доктрині та практиці.
2. Поняття та зміст категорії «майнові права» у законодавстві України, зарубіжних країн та праві Європейського Союзу.
3. Загальнометодологічні засади обороту майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин.
4. Поняття та види об'єктоздатних майнових прав.

Питання для підготовки до контрольної роботи за ЗМ1:

1. Майнові права в системі цивільного обороту.
2. Види майнових прав.
3. Система об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
4. Місце майнових прав в системі об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
5. Поняття захисту та права на захист.
6. Способи, форми та порядок захисту майнових прав.
7. Поняття, сутність та значення правового захисту майнових прав учасників цивільного обороту.

Питання для підготовки до контрольної роботи за ЗМ2:

1. Поняття та принципи захисту права власності
2. Речово-правові способи захисту права власності.
3. Захист права власності у договірних зобов'язаннях.
4. Способи захисту права власності у не договірних зобов'язаннях.
5. Захист авторських прав суб'єктів права інтелектуальної власності.
6. Захист патентних прав суб'єктів права інтелектуальної власності.
7. Засоби індивідуалізації прав учасників цивільного обороту та проблеми їх захисту.
8. Права на майно учасників цивільного обороту.
9. Поняття та види майна учасників цивільного обороту.
10. Право власності як основа правового режиму майна учасників цивільного обороту.
11. Право на визнання позначення товару географічним зазначенням.
12. Види майнових прав на географічні позначення.
13. Гарантії захисту прав на географічні позначення учасників цивільного обороту.
14. Способи захисту майнових прав на географічні позначення.
15. Права на комерційне найменування учасників цивільного обороту.
16. Види майнових прав на комерційне найменування.
17. Гарантії захисту прав на комерційні найменування учасників цивільного обороту.
18. Способи захисту майнових прав на комерційне найменування.
19. Гарантії захисту інформаційних прав.
20. Цивільно-правові способи захисту інформаційних прав.
21. Особливості захисту майнових інформаційних прав у різних сферах інформаційної діяльності.
22. Відповідальність за порушення законодавства у сфері інформаційних відносин.
23. Проблеми інформаційної безпеки і перспективи захисту інформаційних прав та інформаційних відносин у сучасному інформаційному суспільстві.
24. Поняття речових прав на чуже майно.
25. Види речових прав на чуже майно.
26. Речово-правові способи захисту речових прав на чуже майно.
27. Зобов'язальні способи захисту речових прав на чуже майно

МЕТОДИ, ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

У процесі вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи:

- словесні: лекції, бесіди, обговорення проблемних ситуацій, дискусії;
- наочні: мультимедійні презентації,
- практичні: робота з нормативними актами, навчальною та спеціальною літературою, виконання практичних завдань, вирішення ситуаційних задач, підготовка доповідей.

Оцінювання знань здобувачів проводиться за формами контролю:

- Поточний – опитування здобувачів під час лекційних та практичних занять, оцінювання виступів із презентаціями та доповідями, оцінювання участі у дискусіях та обговореннях проблемних ситуацій, оцінювання задач.
- періодичний – бланкове тестування.
- підсумковий контроль – залік.

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
- Підготовка доповіді	від 0 до 5
- Розв'язання задач, ситуаційних вправ	від 0 до 5
- Виконання рефератів: доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 10
Періодичний контроль:	
- Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	Від 0 до 10

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає істотні помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел; показує не вміння публічно представляти матеріал.
	2 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	3 бали	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та

		письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	4 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє достатні знання, дає повні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
	5 балів	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади та пропозиції щодо дискусійних питань; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Підготовка доповіді	0 балів	Не зараховуються доповідь та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки (або вони взагалі відсутні), тема не розкрита, робота не відповідає вимогам.
	2 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами, інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками.
	3 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз самостійний, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана у достатньому обсязі, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними. Містять окремі неточності, мають місце використання загальні фрази та фрази-кліше.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, основні структурні частини роботи присутні, теоретичний аналіз достатньо обґрунтований, здобувач вільно презентує матеріал; у висновку

		сформульовані самостійні логічні судження, підкріплені фактичними доказами та розрахунками, слайди презентації оформлені логічно та самостійно, містяться посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
	5 балів	Доповідь та презентація виконані самостійно та оригінально, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми повністю розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза власного дослідження, метод відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні ґрунтовні судження, підкріплені фактичними доказами та розрахунками, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Розв'язання задач, ситуаційних вправ	0 балів	Здобувач практичну задачу, ситуаційну вправу, проблемну ситуацію не виконав.
	1 бал	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але недостатньо розкрив сутність, допускаючи при цьому суттєві неточності; відсутні сформовані уміння та навички дослідження і обґрунтування висновків; використано обмежену кількість джерел.
	2 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але демонструє фрагментарні знання предмету вивчення і дослідження, має ускладнення щодо виділення суттєвих його ознак, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків; використано обмежену кількість джерел.
	3 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє знання предмету вивчення, чітко описує суттєві його ознаки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки і формулює висновки; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
	4 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі обґрунтовує обрані методи та інструменти дослідження, повно і чітко представляє основні теоретичні поняття для аналізу практичного матеріалу; в аналітичній / розрахунковій частині надає повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку формулює розгорнуті висновки, окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
	5 балів	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє володіння навичками наукового дослідження; виявляє

		самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної статистичної та аналітичної інформації; із розглянутої проблеми робить чіткі вірні висновки. Здобувач виконує задачу, розв'язує ситуаційну вправу, проблемну ситуацію з творчим підходом, використовуючи нешаблонні фрази, демонструє розгорнуте, цікаве бачення, яке відрізняється власними роздумами, висновками; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Реферат не виконано.
	1-2 бали	Здобувач виконав реферат, виокремив основні положення кожного з джерел, але виклав їх у вигляді незв'язаних пунктів, не витримав вимог щодо обсягу роботи.
	3-4 бали	Здобувач в цілому правильно виокремив основні положення кожного з джерел, виклав у вигляді логічного матеріалу, проте використовує загальні фрази, не проводить аналізу викладеного матеріалу, не зробив узагальнюючих висновків
	5-7 балів	Здобувач опрацював основний обсяг необхідних джерел, виокремив положення, які стосуються теми роботи структурно об'єднав їх, проте не зробив ґрунтовного аналізу та власних висновків
	7-8 балів	Здобувач опрацював та виокремив найголовніші положення з наявних джерел, логічно та ґрунтовно розкрив тему роботи, проявив достатній рівень аналітичних здібностей при роботі з нормативним та теоретичним матеріалом, надав власні висновки та пропозиції
	9-10 балів	Здобувач проявив творчий підхід до розкриття теми роботи, продемонстрував високий рівень аналізу наявного матеріалу, активно застосовував порівняльно-правовий метод при розкритті теми, дійшов власних висновків та надав пропозиції щодо найбільш складних та проблемних питань теми.
Контрольна робота за змістовними модулями у формі тестування	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	1 бали	Відповідь на запитання правильна.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Майнові права в системі цивільного обороту.
2. Види майнових прав.
3. Система об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
4. Місце майнових прав в системі об'єктів цивільних прав учасників цивільного обороту.
5. Поняття захисту та права на захист.
6. Способи, форми та порядок захисту майнових прав.
7. Поняття, сутність та значення правового захисту майнових прав учасників цивільного обороту.
8. Поняття та принципи захисту права власності.
9. Речово-правові способи захисту права власності.
10. Захист права власності у договірних зобов'язаннях.
11. Способи захисту права власності у не договірних зобов'язаннях.
12. Захист авторських прав суб'єктів права інтелектуальної власності.
13. Захист патентних прав суб'єктів права інтелектуальної власності.
14. Засоби індивідуалізації прав учасників цивільного обороту та проблеми їх захисту.
15. Права на майно учасників цивільного обороту.
16. Поняття та види майна учасників цивільного обороту.
17. Право власності як основа правового режиму майна учасників цивільного обороту.
18. Право на визнання позначення товару географічним зазначенням.
19. Види майнових прав на географічні позначення.
20. Гарантії захисту прав на географічні позначення учасників цивільного обороту.
21. Способи захисту майнових прав на географічні позначення.
22. Права на комерційне найменування учасників цивільного обороту.
23. Види майнових прав на комерційне найменування.
24. Гарантії захисту прав на комерційні найменування учасників цивільного обороту.
25. Способи захисту майнових прав на комерційне найменування.
26. Гарантії захисту інформаційних прав.
27. Цивільно-правові способи захисту інформаційних прав.
28. Особливості захисту майнових інформаційних прав у різних сферах інформаційної діяльності.
29. Відповідальність за порушення законодавства у сфері інформаційних відносин.
30. Проблеми інформаційної безпеки і перспективи захисту інформаційних прав та інформаційних відносин у сучасному інформаційному суспільстві.
31. Поняття речових прав на чуже майно.
32. Види речових прав на чуже майно.
33. Речово-правові способи захисту речових прав на чуже майно.
34. Зобов'язальні способи захисту речових прав на чуже майно.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативний матеріал:

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р. (Паризький акт від 24.07.1971 р.). Зібрання чинних міжнародних договорів України. 2006. № 5 (Кн. 2). Ст. 1247.
2. Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники, від 21.05.1974 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_250
3. Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Женевський акт від 02.07.1999 р.). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_601
4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20.12.1996р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_770
5. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, підписана у Стокгольмі 14.07.1967 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_169.
6. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 30.
7. Методичні рекомендації щодо вчинення нотаріальних дій, пов'язаних із вжиттям заходів щодо охорони спадкового майна, видачею свідоцтв про право на спадщину та свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя: схвалені Наук.-експ. радою з питань нотаріату при М-ві юстиції України 29.01.2009 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001323-09>.
8. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. Зібрання чинних міжнародних договорів України. 1990. № 1.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII (в редакції закону від 11.07.2001 р. № 2627-III). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 43.
10. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: постанова пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. *Вісник Верховного Суду України*. 2010. № 6. С. 4–8.
11. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: наказ М-ва юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 17.
12. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 37.
13. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7.
14. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 01.01.

- 2020 р. № 123-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 32.
15. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7.
16. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 15.12.1993 р. № 3116-XII (в редакції закону від 17.01.2002 р. № 2986-III). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №
17. Ст. 163. 210. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 8.
18. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402-р. Офіційний вісник України. 2016. № 44.
19. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 р. *Голос України*. 2018. № 133.
20. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 р. № 3759-XII (в редакції закону від 12.01.2006 р. № 3317-IV). *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 18.
21. Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків від 28.06.1989 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_583
22. Рекомендації щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав (виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) мовлення). URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=8c53ce3be605-454a-a134-2859c17167bb&tag=Rekomendatsii>
23. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 84.
24. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44.
25. Council Regulation (EC) № 40/94 of 20 December 1993 on the Community trade mark. Official Journal of the European Union. 1994. L 011. P. 1–36.
26. Council Regulation (EC) № 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights. Official Journal of the European Union. 1994. L 227. P. 1–30.
27. Council Regulation (EC) № 6/2002 of 12 December 2001 on Community designs. Official Journal of the European Union. 2002. L 3. P. 1–24.
28. Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society. Official Journal of the European Union. 2001. L 167. P. 10–19.
29. Directive 2009/24/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the legal protection of computer programs. Official Journal of the European Union. 2009. L 111. P. 16–22.

30. Directive 2014/26/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on collective management of copyright and related rights and multiterritorial licensing of rights in musical works for online use in the internal market. Official Journal of the European Union. 2014. L 84. P. 72–98
31. Regulation (EU) № 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection. Official Journal of the European Union. L 361. P. 1–8.

Спеціальна література:

1. Баженов М. І. Цивільно-правовий захист авторських прав в Україні і країнах різних правових систем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
2. Безклубый И. А. Методологические аспекты интуитивного подхода к теории познания интеллектуальных прав. Альманах цивилистики: сб. статей. Вып. 5 / под ред. Р. А. Майданика. Киев: Алерта, 2012. С. 321–328.
3. Блажівська Н. Є. Електронний правочин у цивільному праві України: монографія / за наук. ред. Р. О. Стефанчука. Київ: Алерта, 2014. 240 с.
4. Булат Є. А. Проблеми удосконалення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності в процесі інтеграції України в Європейський дослідницький простір: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 33 с.
5. Вербицька А. О. Твір архітектури як об'єкт авторського права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 20 с.
6. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 278 с.
7. Дюкареєва-Бержаніна К. Ю. Охорона прав інтелектуальної власності співавторів творів науки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Тернопіль, 2019. 20 с.
8. Жуков В. И. Коллизии в системе законодательства Украины по интеллектуальной собственности: следствие методологических ошибок. Методология исследования проблем цивилистики: сб. статей, посвящ. памяти проф. А. А. Пушкина / под ред. Ю. М. Жорнокуя и С. А. Слипченко. Харьков: Право, 2017. С. 40–73.
9. Інтелектуальне право України / за заг. ред. О. С. Яворської. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 608 с.
10. Калаур І. Р. Договірні зобов'язання з передання майна в користування : проблеми теорії та практики: Монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. 480 с.
11. Клименко О. Речові права на нерухоме майно за законодавством України. Право України. 2012. № 9. С. 71–76.
12. Козинець А. О. Цивільно-правове регулювання зобов'язальних інформаційних відносин: монографія. Київ: Алерта, 2016. 582 с.
13. Колосова К. В. Деякі проблеми правового регулювання речових прав на землю в Україні. Актуальні проблеми цивільного і господарського права:

- матер. Всеукр. наук.- практ. конф., Київ, МАУП, 19 трав. 2006 р. К.: МАУП, 2010. С. 102–109.
14. Кохановська О. В. Творчість, інтелектуальна творча діяльність, інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності: співвідношення. Сучасні проблеми приватного права: зб. наук. праць, присв. 80-ій річниці з Дня народж. Я. М. Шевченко / відп. ред. Н. С. Кузнецова, Р. О. Стефанчук. Київ: ВГО «Асоціація цивілістів України» – Кам'янець- Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2012. С. 131–144.
  15. Кохановская Е. В. Роль основных принципов гражданского права в процессе развития законодательства Украины в сфере интеллектуальной собственности. Актуальные вопросы интеллектуальной собственности: сб. докл. XX Междунар. научно- практ. конф., Киев, 21-23 февраля 2013 г. Київ: ООО «Информационные системы», 2013. С. 115–117.
  16. Малейна М. Н. Понятие и виды нематериальных благ как объектов личных неимущественных прав. Государство и право. 2014. № 7. С. 40–47.
  17. Мічурін Є. О. Про природу абсолютних та відносних цивільних прав. Актуальні проблеми приватного права: зб. наук. праць до 85-річчя з дня народження і 55-річчя науково-педагогічної та громадської діяльності В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2018. С. 65–72.
  18. Михайлюк Г. О. Модернізація цивільно-правового регулювання комерційних позначень в Європейському Союзі та Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 32 с.
  19. Підпригора О. А. Речові права на чуже майно. Укр. комерц. право. 2011. № 5. С. 57–65.
  20. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / Р. Є. Еннан та ін. Київ: Алерта, 2016. 492 с.
  21. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: підруч. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Вид. Дім «Ін Юре», 2004. 672 с.
  22. Право інтелектуальної власності: підручник / О. І. Харитонов та ін.; за заг. ред. О. І. Харитонової. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 540 с.
  23. Скловский К. И. Правомочие и полномочие в механизме возникновения гражданских прав. Хозяйство и право. 2004. № 11. С. 99–112.
  24. Слипченко С. А. Гражданский оборот объектов авторского права: точка зрения, альтернативная общепринятой. Очерки права интеллектуальной собственности: сб. ст. / отв. ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2018. С. 155–169.
  25. Спасибо-Фатеева И. В. Понятие имущества и имущественных прав и их места среди объектов гражданских прав. Страницы Харьковской цивилистики: в 3 ч. / под общ. ред. И. В. Венедиктовой и С. Н. Бервено. Харків: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2010. Ч. 3. С. 288–307.
  26. Спасибо-Фатеева И. В. Права интеллектуальной собственности в аспекте доступа к ресурсам. Очерки права интеллектуальной собственности: сб.

- ст. / отв. ред. И. В. Спасибо- Фатеева. Харьков: Право, 2018. С. 170–190.
27. Стефанчук М. О., Давид Л. Л. Суб'єктивні цивільні права на промисловий зразок: проблеми здійснення та захисту: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2015. 184 с.
28. Томаров И. Е. К вопросу о природе и системе объектов гражданских правоотношений и объектов интеллектуального правоотношения. Альманах цивилистики: сб. статей. Вып. 2 / под ред. Р. А. Майданика. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. С. 78–95.
29. Труба В.І. Поділ майна подружжя після розірвання шлюбу. Наукова міжнародна конференція "Актуальні проблеми цивільного права та процесу: присвячена пам'яті Ю.С. Червоного". Одеса, 2010. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/23737>.
30. Труба В.І. Права родителей и детей на имущество. Міжнародна науково-практична конференція "Право та економіка: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку". Одеса, 30 травня 2008 р. / ОНУ імені І.І. Мечникова. Одеса: Астропринт, 2008. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/23735>. (дата звернення: 20.08.2021).
31. Труба В.І. До питання щодо поділу спільного майна подружжя. Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвеевські цивілістичні читання) / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Г.К. Матвеева та Ю.Г. Матвеева. Київ, 2013. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/17949>. (дата звернення: 20.08.2021).
32. Харитонova О. І., Харитонов Є. О. Віртуальна власність та право інтелектуальної власності. Спогади про людину, Вченого, Цивіліста-епоху (до 85- річчя від Дня народження академіка Я. М. Шевченко) / за заг. ред. Р. О. Стефанчука. Київ: АртЕк, 2017. С. 335–345.
33. Харченко Г. Г. Речові права. монографія. Київ: Юрінком Інтер. 2015. 432с.
34. Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности: монография / И. В. Спасибо-Фатеева и др.; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2018. 696 с.
35. Цивільне право України: У 2 т.: Підручник / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Юрінком Інтер, 2005. Т. 1. 736 с.
36. Цивільне право України: У 2 т.: Підручник / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Юрінком Інтер, 2005. Т 2. 640 с.
37. Цюра В. В. Речові права на чуже майно: Наук.-практ. посіб. К.: Вид-во КНТ, 2006. 136 с.
38. Шевченко Я. М. Вибрані праці (1964–2012 рр.) / вст. слово Н. С. Кузнєцова; відп. ред. Р. О. Стефанчук. Київ: ВГО «Асоціація цивілістів України»; Одеса: Центр досліджень права ім. Савіньї; Кам'янець-

- Подільський: Друкарня Рута, 2012. 404 с..
39. Шершеневич Г. Ф. Авторское право на литературныя произведения. Казань: Типогр. импер. ун-та, 1891. 313 с.
40. Шимон С. І. Обороздатність майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 2. С. 60–63.
41. Шишка Р. Б. Охорона прав суб'єктів інтелектуальної власності у цивільному праві України: автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Харків, 2004. 37 с.
42. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект: монографія. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 368 с.
43. Яворська О. С. Правове регулювання відносин власності за цивільним законодавством України: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2008. 256 с.
44. Якубівський І. Є. Зміст майнових прав інтелектуальної власності. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. ХХ звіт. наук.-практ. конф.; м. Львів, 6–7 лютого 2014 р. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 238–240.
45. Яворська О. Майнові права як об'єкти цивільного обороту. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2011. Вип. 53. С. 225–231.
46. Яворская А. С. Интеллектуальное право в системе права Украины. Очерки права интеллектуальной собственности: сб. ст. / отв. ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2018. С. 463–486.
47. Якубівський І. Є. Про юридичну природу майнових прав інтелектуальної власності. Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна; м. Харків, 25 травня 2018 р. Харків: ХНУВС, 2018. С. 230–233.
48. Якубівський І. Є. Територіальні межі майнових прав інтелектуальної власності. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2015. Вип. 61. С. 348–357.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
<http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
<http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.
<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.

<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.

<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.pravoznaves.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури “Правознавець”.

<http://www.icpo.centrmia.gov.ua> – сайт Національного центрального бюро Інтерполу в Україні.

Навчальне видання

Труба Вячеслав Іванович

Оригінал макет розроблено в авторській редакції

**Кафедра цивільно-правових дисциплін
Економіко-правовий факультет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058**